

STYRELSENS PRIS

Julia Järveläinen

Kliniska institutionen

Handledare: Professor Johan Eriksson
och MD Salla B. Koivusalo

Hur påverkas fertiliteten av tidigare graviditetsdiabetes och levnadsvanorna?

Styrelsens pris för bästa examens arbete på svenska delades ut till MK Julia Järveläinen på Finska Läkaresällskapets årsmöte.

Studiens mål var att undersöka sambandet mellan graviditetsdiabetes (GDM) och sekundär infertilitet samt levnadsvanor som kan öka risken för sekundär infertilitet. Sekundär infertilitet innebär att en kvinna som fött minst ett barn aktivt försökt bli gravid igen i ett års tid och trots det inte blivit gravid. Graviditetsdiabetes tar sig uttryck i avvikande insulinresistens och glukosintolerans under graviditeten och diagnostiseras vanligen genom ett två timmars glukosbelastningstest med 75 gram glukos. Om minst ett glukosvärde i belastningstestet är förhöjt ställs diagnosen GDM. Den primära behandlingen består av livsstilsförändringar, men vid behov används även insulin eller metformin.

Materialet är insamlat för The Finnish Gestational Diabetes Prevention Study (RADIEL), som är ett randomiserat projekt för livsstilsintervention. Det fokuserar på kvinnor i riskgruppen för diabetes, som antingen var gravida eller planerade graviditet då studien inleddes 2008. Antalet kvinnor som lämpade sig för studiens frågeställning var 194 och den kortaste interventionstiden för uppföljningen av graviditetsplaneringen var nio månader. Det insamlade materialet undersöktes med statistiska analyser. De faktorer som studerades var dels mätresultat och laboratorievärden från interventionsperioden, dels livsstilsinformation som registrerades via frågeformulär.

Hos de kvinnor som diagnostiserats med GDM under en tidigare graviditet konstaterades en ökad förekomst av sekundär infertilitet. Vad beror då detta på? Regleringen av ovariernas och livmoderns funktion påverkas bland annat av insulinkänsligheten, blodets glukosnivå och en rad inflammationsmarkörer. Undersökningen visar ett statistiskt signifikant samband mellan sekundär infertilitet och förhöjda nivåer av TNF- α . En möjlighet är att ett lindrigt inflammationstillstånd uppkommer vid GDM och att det minskar fertiliteten. Om det är insulinresistensen eller inflammationen som är det ursprungliga problemet är dock svårt att avgöra på grundval av det material som finns tillgängligt. Också förhöjd plasmaglukos, förhöjt LDL-kolesterol och sänkta adiponektinnivåer visade sig ha samband med sekundär fertilitet hos kvinnor som haft GDM. I tidigare forskning har andra signalämnen, till exempel leptin, visat sig ha inverkan på både insulinkänslighet och fertilitet, men eftersom RADIEL-materialet inte innefattade leptinvärden kunde betydelsen av substansen inte studeras i denna undersökning.

Vad gäller levnadsvanorna kunde man se största inverkan på den sekundära fertiliteten av rökning, alkoholkonsumtion och motionsvanor. Därmed bekräftades vikten av att uppmuntra kvinnor som vill bli gravida igen att hålla sig till sunda levnadsvanor, undvika rökning och överdriven alkoholkonsumtion och försöka motionera regelbundet, i synnerhet om de befinner sig i riskgruppen för GDM.